

تکامل اجتماعی انسان

در تاریخ

www.ketab.ir

استاد شهید آیت الله مرتضی مطهری

انتشارات صدرا

سرشناسه: مطهری، مرتضی، ۱۳۹۸-۱۳۵۸.
عنوان و نام پدید آور: تکامل اجتماعی انسان در تاریخ / مرتضی مطهری.
مشخصات نشر: تهران: صدرا، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ۹۶ ص.؛ ۱۱×۱۷ س.م.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۸۹-۰۷-۳
موضوع: تکامل اجتماعی (اسلام) - مقاله‌ها و خطابه‌ها
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
رده‌بندی کنگره: BP ۲۳۰
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۳
شماره کتابشناسی ملی: ۶۰۵۲۲۳۹

تکامل اجتماعی انسان در تاریخ

اثر: استاد شهید آیت الله مرتضی مطهری
نوبت چاپ: هشتم / آذر ۱۴۰۳ جمادی الثانی ۱۴۴۶
تعداد: ۶۰۰ جلد
بها: ۴۹/۰۰۰ تومان

حروفچینی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ فجر (۱۰۰۱۳۹۵).
ناشر: انتشارات صدرا (با کسب اجازه از شورای نظارت بر نشر آثار استاد شهید)
کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص ناشر است.

● تهران: خیابان ناصرخسرو، کوچه دکتر مسعود. تلفن: ۰۲۱-۳۳۹۱۵۱۲۰

شعبه ۲: خیابان انقلاب، بین خ دانشگاه و ابوریحان، تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۶۱۶۴۵

● قم: خیابان ارم. تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۳۱۵۲۲. مجتمع ناشران، تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۴۷۵۹۵

پایگاه اینترنتی و فروشگاه آنلاین: motahari.org

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۸۹-۰۷-۳ ISBN: 978-622-6789-07-3

فهرست مطالب

مقدمه ۵

تکامل اجتماعی انسان در گذشته

تکامل طبیعی و تکامل اجتماعی انسان ۷

تکامل چیست؟ ۱۱

فرق تکامل و پیشرفت ۱۲

سه پرسش ۱۵

مسئله‌ای به نام بداء ۱۸

تکامل اجتماعی انسان در گذشته:

۱. از نظر ابزارسازی ۲۰

۲. از نظر ساختمان جامعه ۲۲

بیگانگی انسان با خود در اثر پیشرفت صنعت ۲۵

آیا در روابط انسانها با یکدیگر نیز پیشرفت رخ

داده است؟ ۲۷

آیا پیشرفت ابزارسازی آسایش بشر را بیشتر کرده؟

مثال اول: سرعت ۲۹

مثال دوم: پیشرفت پزشکی ۳۰

مثال سوم: وسائل ارتباط جمعی ۳۲

۴ / تکامل اجتماعی انسان در تاریخ

- ۳۳ ..... آیا رابطه انسان با خودش تکامل یافته؟
۳۵ ..... نقش انبیاء و دین در تکامل تاریخ
۳۹ ..... پرسش و پاسخ

آینده بشر از دیدگاههای مختلف

- ۴۸ ..... بدبینی و یأس نسبت به سرشت بشر و آینده بشریت
۵۱ ..... خودکشی
۵۳ ..... علم زدگی
۵۶ ..... نظریه مارکسیسم
۵۸ ..... نقد این نظریه
۶۲ ..... نظریه اگزستانسیالیسم
۶۳ ..... نقد این نظریه
۶۷ ..... داستان مرحوم حجت الاسلام
۶۹ ..... نظریه اسلام
۷۳ ..... مبارزه اهل حق و اهل باطل
۷۸ ..... آینده انسان
۸۱ ..... نقش دین
۸۴ ..... پرسش و پاسخ
۹۱ ..... فهرستها

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

کتاب حاضر تنظیم شده دو سخنرانی از استاد شهید آیت الله مطهری تحت عنوان «تکامل اجتماعی انسان در تاریخ» در حدود سال ۱۳۵۰ شمسی در دانشگاه شیراز است. این دو سخنرانی در زمان حیات استاد بدون اجازه و نظارت ایشان با کیفیت نامطلوب منتشر شد که موجب آزردهی خاطر و شکایت استاد شد و در همان زمان از انتشار آن ممانعت به عمل آمد.

در تنظیم این دو سخنرانی از حواشی استاد بر آن چاپ نامطلوب استفاده شده و بر غنای مطلب افزوده شده است.

قبلاً این مبحث ضمیمه مبحث «نبرد حق و باطل» در قطع رقعی منتشر می شد. این امر باعث شده بود که بحث «تکامل اجتماعی انسان در تاریخ» تا حدی مغفول

واقع شود. لذا بهتر دیده شد که هر دو مبحث به صورت
مجزا در قطع جیبی منتشر شوند.

در این چاپ ضمن اصلاح برخی علامت‌گذاریه‌ها،
برای روشن‌تر شدن بحث و دسته‌بندی بهتر مطالب،
تیترها و عناوینی در متن اضافه شد.

امید است این چاپ رضایت خاطر علاقه‌مندان
استاد مطهری را فراهم آورد. از خدای متعال توفیق
بیشتر در انتشار آثار آن اسلام‌شناس عظیم‌الشان را
مستلت می‌کنیم.

بهمن ۱۳۹۸

برابر با جمادی‌الاول ۱۴۴۱

سید محمد تقی میرزا
استاد